

Ministerie van Algemene Zaken
De heer drs. H.W.M. Schoof
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG

Adres/Address

'Malietoren'

Bezuidenhoutseweg 12
Den Haag

Postadres/Postal Address

Postbus 93002
2509 AA Den Haag

Telefoon/Phone

+31 (0)70 349 03 49

Telefax/Fax

+31(0)70 349 03 00

Referentie
25-123666

Den Haag
9 oktober 2025

Onderwerp
Invoering rekenkundige ondergrens stikstof

Telefoonnummer
+31703490321

E-mail
brake@vnoncw-mkb.nl

Geachte leden van de ministeriële commissie Economie en Natuurherstel,

Via berichten in de media¹ hebben wij vernomen dat u binnenkort besluit over de invoering van een ondergrens van 1 mol voor stikstof, met als doel projecten weer los te trekken. Hoewel we het doel beslist onderschrijven, hebben wij serieuze zorgen over de impact van deze maatregel op bedrijven als er niet tegelijk een juridisch geborgd pakket wordt ingevoerd waarmee de stikstofuitstoot verlaagd wordt.

Want de rekenkundige ondergrens is opzichzelfstaand geen oplossing. Dat is ook de strekking van het advies van de Landsadvocaat en de Raad van State over de rekenkundige ondergrens. Zonder juridisch geborgd pakket vergroot de maatregel juist de onzekerheid voor bedrijven. Immers: wanneer zij na invoering van de rekenkundige ondergrens een project uitvoeren zónder vergunning maar later in een rechtszaak blijkt dat deze ondergrens zonder geborgd stikstofreductie-pakket toch niet juridisch houdbaar is en zij dus toch een vergunning aan hadden moeten vragen, is hun project met terugwerkende kracht illegaal - net zoals wat de PAS - melders is overkomen.

Wij begrijpen dat het idee bestaat dat een rekenkundige ondergrens zónder juridisch geborgd stikstofreductie-pakket wél stand zal houden bij de rechter. Om te voorkomen dat later blijkt dat ondernemers toch een vergunning nodig hadden gehad en hun bedrijfsactiviteiten dus op losse schroeven blijken te staan, vragen wij u dringend om de rekenkundige grens éérst juridisch te toetsen door deze in te brengen in een proefproces voordat de rekenkundige ondergrens daadwerkelijk wordt ingevoerd. Hieronder lichten wij onze zorgen toe.

¹ <https://nos.nl/artikel/2585768-onenigheid-in-demissionair-kabinet-over-soepelere-stikstofregels>

Meer dan 90% van de vergunningen valt onder de ondergrens van 1 mol

Uit onderzoek van het IPO² vorig jaar blijkt dat meer dan 90% van de vergunningsaanvragen bij de provincies die nu niet door kunnen gaan, onder de grens vallen van 1 mol. Zoals hierboven beschreven: als deze projecten door invoering van de RKO wel kunnen doorgaan, maar de RKO sneuvelt vervolgens bij de rechter, zijn al deze projecten illegaal. Gelet op de adviezen van de Landsadvocaat en de Raad van State is dat een zeer waarschijnlijke uitkomst. Dat veroorzaakt vervolgens een grote nieuwe groep "PAS-melders", die in grote juridische onzekerheid komen.

Directe schade bij bedrijven, mogelijk verhaald bij de overheid

Wanneer - door uitspraak van de rechter - blijkt dat de ondergrens toch niet mocht, kan dat grote schade opleveren voor projecten die wel zijn gestart, maar niet afgemaakt mogen worden. Het gaat niet alleen om woningen, maar ook om fabrieken, uitbreiding van bedrijven en stroomkabels die in aanbouw zijn; hier moeten dan de werkzaamheden stilgelegd worden, met grote schade als gevolg. Ook kunnen fabrieken of uitbreidingen van bedrijven illegaal verklaard worden, met enorme nadelige consequenties. Er zal een roep komen aan de overheid om deze schade te vergoeden. Via een regeling, of mogelijk zelfs via rechtszaken van getroffen bedrijven.

Serieuze schade aan ons investeringsklimaat

Het is aan ondernemers, groot en klein, niet uit te leggen dat eerst de bouwvrijstelling die zaken mogelijk maakte onderuit ging, vervolgens door uitspraak Rendac reeds gedane miljarden investeringen op losse schroeven staat en straks wéér een maatregel sneuvelt waar door projecten eerst wel, en later toch niet mochten. Deze onzekerheid schaadt ons investeringsklimaat enorm. Bij investeerders zal immers het beeld ontstaan dat er geen zekerheid meer ontleend kan worden aan regelgeving, beleidsmaatregelen en uitspraken van de overheid. En dit terwijl het investeringsklimaat van Nederland op dit moment al grote zorgen baart. Er wordt nauwelijks meer geïnvesteerd in Nederland, waardoor onze banen op het spel staan net als de belastinginkomsten waar we onze agenten, verpleegkundigen, militairen en leraren van betalen.

Ondergrens maakt vergunningverlening bij projecten boven 1 mol nog lastiger

Invoering van de ondergrens leidt tot een feitelijke toename van stikstofemissies en depositie. Er zijn dan extra bronmaatregelen nodig om een verslechtering in de N2000-gebieden als gevolg van de huidige overbelasting plus de projectbijdragen onder de rekenkundige ondergrens te voorkomen. Dat maakt het extra lastig voor bedrijven boven 1 mol, die wel een vergunning nodig hebben. En daarmee overigens ook voor boeren, van wie de uitstoot meestal boven de 1 mol zit. Een hogere ondergrens leidt naar verwachting tot (meer) bezwaar- en beroepsprocedures voor deze nieuwe activiteiten, tot (meer) intrekkingverzoeken voor deze bedrijven en tot (meer) verzoeken om andere passende stikstofreducerende maatregelen te treffen.

Concluderend, wij steunen alle maatregelen die helpen bij het lostrekken van projecten - in principe óók de invoering van een rekenkundige ondergrens. Maar de mogelijke nadelige impact van het invoeren van een rekenkundige ondergrens is zeer groot wanneer deze geen stand houdt bij de rechter. Terwijl de kans dat deze overeind blijft bij de rechter klein is.

² https://www.ipo.nl/media/hluobq3x/5_impactanalyse-verkenning-rekenkundige-ondergrens_def.pdf

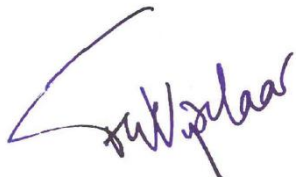
Blad

3

Het is daarom aangewezen de rekenkundige ondergrens eerst in te brengen bij een proefproces en zo te laten toetsten door de rechter, alvorens te besluiten over eventuele invoering.

Wij verzoeken u vriendelijk om vorenstaande te betrekken bij uw besluitvorming.

Met dank en vriendelijke groet,

drs. F.W. Vijselaar
Algemeen directeur